
Reforma vysokých škol nemá omezovat přístup ke vzdělání

Reforma vysokých škol nemá omezovat přístup ke vzdělání

Téma: 20.9.2011 Hradecký deník, Strana 13, Zpravodajství, (kf)

Reforma vysokého školství je v poslední době jedním z nejdiskutovanějších témat. Docent Petr Kolář působil jako vedoucí vědecký pracovník v Akademii věd, děkan Filozofické fakulty Univerzity Karlovy a nepolitický náměstek ministryně školství Petry Buzkové pro vědu a vysoké školy. V současné době je prorektorem na soukromé univerzitě Jana Amose Komenského Praha, podílí se na velkém projektu ministerstva školství na vytvoření národního kvalifikačního rámce terciárního vzdělávání a je členem pracovní skupiny pro přípravu věcného záměru nového zákona o vysokých školách. Všechny tyto pozice umožňují pohled na chystanou reformu z perspektivy člověka, jenž má díky těmto zkušenostem netradičně široký přehled o dané problematice.

* Ozývají se hlasy, že české školství reformu VŠ nepotřebuje, jiní ji naopak označují za téměř spásnou. Jak ji vnímáte vy?

Reformou se obvykle rozumí zásadní systémová změna, která má zvrátit k lepšímu nějaký neblahý stav či trend. Domnívám se, že potřebné zásahy do českého vysokého školství nejsou reformou v tomto přísném a dramatickém slova smyslu, neboť ono se – na rozdíl od našeho důchodového systému – nepotácí nad žádnou propastí. Avšak současný vysokoškolský zákon je starý 13 let a byl mnohokrát (většinou nesystémově) novelizován, proto je nový zákon potřebný.

* V čem je podle vás tedy nový zákon přelomový?

Podstatné změny, které by nový vysokoškolský zákon měl přinést, se dotýkají především těchto oblastí: diverzifikace vysokých škol, zvyšování jejich kvality, řízení vysokých škol, zavedení školního na veřejných VŠ (ovšem v úzké vazbě na přijetí zákona o finanční pomoci studentům), systém financování veřejných VŠ, zavedení mezinárodně srovnatelného kvalifikačního rámce a systém akreditací jako součást širšího systému hodnocení a zajišťování kvality škol.

* Nový systém počítá také s rozdělením vysokoškolského vzdělání do tří různých stupňů, vedle bakalářského studia by se v prvním stupni mělo objevit i kratší diplomové absolutorium. V rámci tohoto systému chce MŠMT změnit skutečnost, že drtivá většina studentů pokračuje po bakalářském studiu na magisterské. Jaké trendy jsou v Evropě?

Je pravda, že podíl absolventů bakalářského studia, kteří vstupují do vyššího, magisterského studia, je u nás velmi vysoký. Po desetiletí jsme byli zvyklí uznávat jako vysokoškoláka absolventa dlouhého, pěti až šestiletého studia. Dnešní česká společnost ještě stále rozpačitě přijímá systém bakalářů, magistrů a dvojí systém doktorátů (rigorózum a Ph. D.). Je třeba stále zdůrazňovat, že bakalář je úplně vzdělaný vysokoškolák na úrovni, která je zcela dostačující pro většinu zaměstnání, kde je vysokoškolské vzdělání vyžadováno. Státní politika směřuje k tomu, aby v magisterském studiu pokračovala maximálně polovina dostudovaných bakalářů. Hlavním důvodem zřejmě není obava z „převzdělanosti“ národa, ale starost o státní rozpočet, z něhož jsou tato studia na veřejných školách hrazena. Chápu tyto obavy, ale byl bych nerad, kdyby vedly k tomu, že bude nějak uměle omezován přístup ke vzdělání. Navíc je u nás značný počet soukromých škol, které nabízejí magisterské studium, na které stát nic nepřiplácí. Zdálo by se tedy přirozené, kdyby se uchazeči o magisterské studium více obraceli i na soukromé vysoké školy.

* Jaký dopad bude tedy podle vás mít plánovaná reforma na soukromý sektor vysokého školství?

Jako u všech významných změn, i tady bude ten pověstný ďábel ukryt v detailu. Dokud nebudeme znát všechny podrobnosti konečného přijatého znění, včetně všech kritérií diferenciací škol, standardů institucionálních akreditací a tak dále, nelze odhadovat jejich konkrétní dopady. Celkově by soukromé školy mohly přivítat úsilí o modernizaci celého systému, jeho otevření se světu a vyšší míru institucionální autonomie škol. Současně by soukromé školy měly dát pozor na to, aby přijatý zákon respektoval všechna práva a povinnosti soukromých subjektů, aby soukromým subjektům nestanovoval povinnosti, které by byly v rozporu s odlišnými principy jejich řízení a hospodaření. Na půdě České konference rektorů bylo ustaveno Odborné fórum soukromých vysokých škol, které si klade za cíl poskytnout příležitost všem soukromým vysokým školám diskutovat a vyjadřovat se k zásadním otázkám, které se dotýkají soukromého vysokoškolského sektoru u nás. Před prázdninami první setkání tohoto fóra hostila právě Univerzita Jana Amose Komenského Praha.